

KOHTUMÄÄRUS

Eesti Vabariigi nimel

Kohus	Tallinna Halduskohus
Kohtunik	Anu Maria Brenner
Määruse tegemise aeg ja koht	5. jaanuar 2022, Tallinn
Haldusasja number	3-21-1026
Haldusasi	Est Wind Power Osühingu kaebus Elering AS-i 13.04.2021 otsuse nr 22-7/2020/29-5 tühistamiseks ning Elering AS-i kohustamiseks vaadata Est Wind Power Osühingu taotlus uuesti läbi
Menetlusosalised	Kaebaja Est Wind Power Osühing (registrikood 10891371), volitatud esindajad vandeadvokaadid Piret Kergandberg ja Edgar-Kaj Velbri Vastustaja Elering AS (registrikood 11022625), volitatud esindajad vandeadvokaadid Triinu Järviste ja Vitali Šipilov

RESOLUTSIOON

1. Taotleda Euroopa Kohtult eelotsust järgmistes küsimustes:

1.1. Kas Euroopa Liidu riigiabi reegleid, sh eriti komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõiste „tööde alustamine“ esimest alternatiivi „investeeringuga seotud ehitustööde alustamine“ tuleb tõlgendada viisil, et selliseks ehitustööks on ükskõik millise investeerimisprojektiga seotud ehitustööga alustamine või üksnes ehitustööd seoses investeerimisprojekti rajatisega, millega taastuenergiat hakatakse tootma?

1.2. Kas Euroopa Liidu riigiabi reegleid, sh eriti komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõiste „tööde alustamine“ esimest alternatiivi „investeeringuga seotud ehitustööde alustamine“ tuleb tõlgendada viisil, et olukorras, kus liikmesriigi pädev asutus on tuvastanud investeeringuga seotud ehitustöödega alustamise, siis kas liikmesriigi pädeval asutusel tuleb õiguspärase ootuse põhimõttest lähtuvalt lisaks hinnata ka, millisesse

arenguetappi on investeerimisprojekt jõudnud ning kui suure tõenäosusega viiakse investeerimisprojekt lõpuni?

1.3. Juhul, kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas investeringuprojekti arenguetapi hindamisel võib võtta arvesse ka muid objektiivseid asjaolusid, nagu pooleliolevad kohtuvaidlused, mis takistavad investeerimisprojektiga jätkamist?

1.4. Kas käesolevas asjas on asjakohane Euroopa Kohtu 5. märtsi 2019. a otsuse Eesti Pagar, C-349/17, punktides 61 ja 68 märgitu, et ergutava mõju esinemist või puudumist ei saa pidada selgeks kriteeriumiks, mida liikmesriigi asutusel on lihtne kohaldada, kuna selle kontrollimine nõuab juhtumipõhiste keeruliste majanduslike hinnangute andmist, mistõttu ei ole selline kriteerium kooskõlas nõudega, et erandi kohaldamise kriteeriumid oleksid selged ja liikmesriigi asutustel oleks neid lihtne kohaldada?

1.5. Juhul, kui eelmisele küsimusele on vastus jaatav, siis kas Euroopa Liidu riigiabi reegleid, sh eriti komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ punkti 126 allmärkust nr 66 koosmõjus sama teatise punkti 19 alapunktiga 44 tuleb tõlgendada viisil, et liikmesriigi asutus ei pea töödega alustamise kriteeriumit kontrollides investeringuprojektile juhtumipõhiselt majanduslikku hinnangut andma?

1.6. Juhul, kui eelmisele küsimusele on vastus jaatav, siis kas Euroopa Liidu riigiabi reegleid, sh eriti komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõiste „tööde alustamine“ viimast alternatiivi „muu kohustus, mis teeb investeringu pöördumatuks“ tuleb tõlgendada viisil, et pöördumatuks muudab investeringu ükskõik milline muu kohustus, välja arvatud maa ostmine ja ettevalmistustööd (sh ehitusloa hankimine), sõltumata võetud kohustuse maksumusest?

1.7. Kas Euroopa Liidu riigiabi reegleid, sh eriti komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõistet „tööde alustamine“ tuleb tõlgendada viisil, et selle vältimatuteks eeldusteks on tootjal maakasutus õiguse olemasolu ja riikliku loa olemasolu investeerimisprojekti rajamiseks?

1.8. Juhul, kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas mõistet „riiklik luba investeerimisprojekti rajamiseks“ tuleb sisustada lähtuvalt siseriiklikust õigusest ning selleks saab olla üksnes luba, mille alusel teostatakse investeerimisprojektiga seotud ehitustööd?

2. Peatada haldusasja nr 3-21-1026 menetlus kuni Euroopa Kohtu lahendi jõustumiseni käesoleva määruse resolutsiooni punktis 1 esitatud küsimustes.

SELGITUSED

Määruse punktile 2 võib esitada määruskaebuse Tallinna Ringkonnakohtule 15 päeva jooksul määruse kättesaamisest arvates. Muus osas ei ole määrus edasikaevatav.

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. Päite-Vaivina tuulepark hõlmab 28 elektrituulikut koguvõimsusega 64,4 MW, mis on kavandatud paiknema 28 kinnistul. 27.04.2004 sõlmis Est Wind Power Osühing (OÜ) Elering AS-ga (endise nimega OÜ Põhivõrk) liitumislepingu ning maksis selle alusel liitumistasusid summas 522 813,93 eurot. Est Wind Power OÜ rajas 2008. a Päite-Vaivina tuulepargi tuulemõõdumastid ning kandis selleks kulusid summas 212 002,15 eurot. 11.05.2010 lepingu alusel omandas Est Wind Power OÜ hoonestusõigused Päite-Vaivina tuulepargi kinnistutele. Toila Vallavalitsus väljastas 19.01.2016 projekteerimistingimused Päite-Vaivina tuulikupargi projekteerimiseks. Est Wind Power OÜ taotles 04.02.2016 tuulikupargi ehitusloa väljastamist. Kaitseministeerium keeldus 20.04.2016 tuulikupargi ehitusprojektide kooskõlastamisest ning Toila Vallavalitsus keeldus 26.04.2016 korraldusega ehituslubade andmisest.

2. Est Wind Power Osühing (OÜ) esitas **29.09.2020** Elering AS-le taotluse elektrituruseaduse (ELTS) § 59 lg 2³ alusel hinnangu saamiseks Toila valda, Päite-Vaivinasse rajatava tuulikupargiga (edaspidi Päite-Vaivina tuulikupark) seonduva investeerimisprojekti vastavuse kohta ELTS § 59 lg 2² toodud tingimustele.

3. Elering AS-i 13.04.2021 hinnangus nr 22-7/2020/29-5 leiti, et Est Wind Power OÜ Päite-Vaivina tuulikupark ei vasta investeerimisprojektina ELTS § 59 lg-s 2² nimetatud tingimustele, kuivõrd ei olnud seisuga 31.12.2016 alustanud Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti ehitustöödega ELTS § 59 lg 2² p 2 mõttes ega võtnud kohustusi, mis muudaksid investeerimisprojekti ELTS § 59 lg 2² p 4 mõttes pöördumatuks. Taotleja on Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti suhtes võtnud pöördumatuid kohustusi üksnes liitumistasu ja tuulemõõdumasti tellimuse näol. See ei moodusta märkimisväärset osa Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti kogukuludest ega saanud viia investeerimisprojekti seisuga 31.12.2016 sellisesse etappi, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud. Samuti puudus taotlejal Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti teostamiseks vajalik ehitusõigus. Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti kogumaksumus on 67 224 000 eurot. Taotlejal oli 31.12.2016 seisuga olemas kõigi kinnistute suhtes hoonestusõigused.

Kulude suurus tuleneb taotleja majandusaasta aruannetest (taotluse lisad 3-9) ning kulude koosseis Est Wind Power OÜ 11.09.2018 seisukohast asjas nr 3-16-1562 (taotluse lisa 10).

Eeskätt on taotleja toonud esile liitumistasu, tasusid hoonestusõiguse ja servituutide eest, riigilõive, lepingute tõestamisega seotud kulud, tasu nõustamise, projekteerimise, konsultatsioonide ja uuringute eest ning kulud seoses tuulemõõdamastiga. Valdav osa 28.09.2020 taotluse lk-1 2 loetletud ja taotluse lisas 10 toodud kuludest kujutavad endast ettevalmistustöid ELTS § 59 lg 2² p 4 teise lause mõttes. Pöördumatuteks kohustusteks saavad olla projektiga seoses tehtud kulud, mis suudavad viia projekti pöördumatusse arenguetappi¹. Hoonestusõiguse soetamiskulud ei ole sellised, mis saaksid muuta investeerimisprojekti pöördumatuks (vt ELTS § 59 lg 2² p 4 teine lause; asjaõigusseaduse (AÕS) § 241 lg 4). Euroopa Komisjon on 17.01.2020 arvamuses haldusasjas nr 3-19-218 viidanud, et maa ostmise välistus investeerimisprojekti pöördumatuks muutvate kohustuste hulgast on tingitud sellest, et tavaliselt toimub see enne ühte komisjoni teatise „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“ (edaspidi EEAG) p 19 alapunkti 44 esimeses lauses nimetatud alternatiividest, st pöördumatu kohustuse võtmisest. Samasugune olukord on ka hoonestusõiguse omandamisega ning seda kinnitab mh ka tuuleparkide investeerimisprojektide arenduskäik. Hoonestusõiguste omandamist tuleb praegu võrdsustada maa omandamisega, mistõttu hoonestusõigustega seotud kulud ei kujuta endast pöördumatu kohustuse võtmist. Taotleja esile toodud tasud nõustamise, projekteerimise, konsultatsioonide ja uuringute eest kujutavad endast ettevalmistustöid ELTS § 59 lg 2² p 4 teise lause mõttes ega saa muuta investeerimisprojekti pöördumatuks (vt EEAG p 19 alap 44). Ebaõige on taotleja seisukoht, nagu võrdsustaks EEAG ettevalmistustöid esialgsete teostatavusuuringutega. EEAG p 19 alap 44 sõnastusest on selgelt näha, et esialgsed teostatavusuuringud on vaid üks alternatiiv mitteammendavas loetelus, st ettevalmistustöödeks saavad olla ka muud uuringud. Asjakohane ei ole ka see, kas uuringud eelnevad investeerimisotsusele või järgnevad sellele – ka kinnistu omandamine või lubade hankimine võib investeerimisotsusele järgneda, kuid see ei välista selle käsitlemist ettevalmistustööna. Kulud projekteerimisele on aga oma olemuselt osa kuludest lubade hankimisele, mis on EEAG järgi ettevalmistustööd. ELTS § 59 lg 2² p 4 teine lause keelab Elering AS-l sõnaselgelt arvata ettevalmistustöödega seotud kulud pöördumatute kohustuste hulka. Seetõttu ei saa mh nõustuda taotleja väitega, et kui ettevalmistustöid arvestatakse projekti kogumahu hindamisel, siis tuleb need arvesse võtta ka pöördumatute kohustuste osakaalu hindamisel. Samas ei ole ettevalmistustöödega seotud kulude ulatus praegu selline, et saaks muuta Elering AS-i järeldusi pöördumatu kohustuse osas, isegi kui arvata need

¹ Vt Euroopa Komisjoni 6.12.2017 otsus C(2017) 8456 final „Teema: riigiabi SA.47354 (2017/NN) – Eesti muudatuseettepanekud koos Eesti taastuvate energiaallikate ja koostootmise abikavaga“ (edaspidi riigiabi otsus SA.47354), p 42.

projekti kogumaksumusest maha. Taotleja on teinud kulud Päite-Vaivina tuulikupargi tuulemöödumastile kogusummas 212 002,15 eurot. Elering AS loeb Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti suhtes võetud pöördumatute kohustuste hulka liitumistasud summas 522 813,93 eurot (ilma käibemaksuta). Järelikult tuleneb menetluses kogutud tõenditest ja tuvastatud asjaoludest, et taotleja on Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti suhtes võtnud pöördumatuid kohustusi kokku 522 813,93 eurot + 212 002,15 eurot = 734 816,08 eurot. Nimetatud kulude kandmisega ei ole 31.12.2016 seisuga võetud kohustusi, mis muudaksid Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti pöördumatuks ELTS § 59 lg 2² punkti 4 mõttes. Kuigi kantud kulude suuruse protsentuaalne osakaal kogukuludest ei ole ainumäärav, siiski ei moodusta kantud kulud märkimisväärset osa Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti kogukuludest – investeerimisprojekti kogumaksumusest 67 224 000 eurot moodustavad need kulud vaid 1,09%. Kulud liitumistasule ja tuulemöödumastile ei kujutanud endast kogumis ka piisavalt mahukaid investeeringuid, järeldamaks, et nende kulude tegemise ja kohustuste võtmise järgselt oli Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekt sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud. Kohustuste mastaap on võrreldes projekti kogumahuga ilmselgelt ebapiisav, et tekitada taotlejal õiguspärane ootus ja lugeda taotlejat seisuga 31.12.2016 olemasolevaks tootjaks. Lisamärkusena viitab Elering AS, et 31.12.2016 seisuga ei olnud taotleja võtnud kohustust tuulikuid omandada ega tellinud nende väljaehitamist. Elektrituulikud moodustavad aga investeerimisprojekti kõige olulisema ja ka rahaliselt selgelt väärtuslikuima osa (ligi 80%). ELTS § 59 lg 2² p 2 eeldused ei ole täidetud.

4. Est Wind Power OÜ esitas 13.05.2021 Tallinna Halduskohtule **kaebuse** Elering AS-i 13.04.2021 hinnangu nr 22-7/2020/29-5 tühistamise ning Elering AS-i kaebaja taotluse uuesti läbivaatamiseks kohustamise nõuetes.

MENETLUSOSALISTE SEISUKOHAD

4. Kaebaja leiab, et Elering AS-i 13.04.2021 hinnang nr 22-7/2020/29-5 on õigusvastane.

4.1. Kaebaja on võtnud Päite-Vaivina tuulepargi osas pöördumatu kohustuse. Kaebaja tõi taotluses esile kokku enam kui 2,1 miljoni euro ulatuses investeeringuid, mille ta oli 31.12.2016 seisuga Päite-Vaivina tuuleparki teinud (vt kaebuse lisa 3, lk-d 1-2).

4.2. ELTS § 59 lg 2² p-s 4 on kinnisasja omandamise kulud välistatud pöördumatute investeeringute hulgast, kuid kinnisasja on võimalik kasutada erinevatel eesmärkidel, st investeerimisprojektist loobumise korral saab selle kas maha müüa või kasutada seda muuks tootmistegevuseks. Kaebaja kasuks seatud hoonestusõigused on ette nähtud üksnes tuulepargi püstitamiseks ja muu võimalik kasutusotstarve neil puudub.

4.3. ELTS § 59 lg 2² p 4 teist lauset tuleb tõlgendada kooskõlas asjaomase riigiabiloaga (ELTS § 59 lg 2¹). Riigiabi otsus SA.47354 näeb sõnaselgelt ette, et pöördumatu investeeringu mõiste „ei hõlma maa ostmist ega ettevalmistustöid ...“ (p 36). Seejuures on riigiabiloas p-s 42 toodud olemasoleva tootjana käsitlemise eeldusena, et tootjal on „seaduspärane õigus kasutada maad, kus projekti hakatakse arendama“. Seega eristas Euroopa Komisjon riigiabiloas selgelt maa ostmist ja maakasutusõiguse hankimist, vaid esimene pole käsitletav pöördumatu investeeringuna. Pöördumatu kohustus on majandusliku sisuga õigusmõiste, mille sisustamisel hinnatakse kumulatiivselt investeeringuid, mis on tehtud erinevatel aegadel. Arendaja on teinud järjest investeeringuid kuni ühe investeeringuga täitub pöördumatu investeeringu kriteerium – olemuslikult on kõik varasemad kulutused tehtud enne seda viimast investeeringut, kuid see ei muuda seniseid investeeringuid kuidagi asjakohatuks ega välista nende lugemist pöördumatuks kohustuseks. Seega oleks vastustaja pidanud hoonestusõiguste soetamise kulusid arvestama osana kaebaja poolt tehtud investeeringust.

4.4. Põhjendamatu on vastustaja lähenemine, mille kohaselt jäeti pöördumatute kulutustena blanketselt ja erisusi analüüsimata arvestamata kõik nõustamise, projekteerimise, konsultatsioonide ja uuringute kulud. Vastustaja peab iga üksiku uuringu ja konsultatsiooni puhul hindama, kas tegemist on esialgse teostatavusuuringuga (vt kaebuse lisa 7; riigiabiluba, p 36) ja sellest lähtuvalt otsustama kulutuste arvestamise üle pöördumatute kulutuste koosseisus.

4.5. Vastustaja on eksinud projekti kogumaksumuse määramises. Kui ettevalmistavad tööd jäeti arvestamata pöördumatute kuludena, siis oleks pidanud need summad välja jätma ka projekti kogueelarvest. Tegelikult tuleks lähtuda hoopis asjaolust, et käesoleval juhul oli projekti omafinantseeringu maht 13 444 800 eurot ja sellest on 2 177 388,95 eurot tasutud. See moodustab projekti omafinantseeringu summast 16,2%. Ülejäänud 53 779 300 eurot projekti eelarvest pidi panustama finantseerimisasutus juba projekti hilisemas staadiumis. Tegelikult oli määravaks asjaolu, et vastustaja hinnangul oli tehtud investeeringute osakaal kogu investeerimisprojekti maksumusest liiga madal. Kohustuste pöördumatuse hindamisel on määrav investeeringu maht ja investeeringust loobumise tagajärjed. Oluline on võetud kohustuste sisuline iseloom ehk kas projekt on sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud (vt vaidlusaluse otsuse p 18). Kuna olemasoleva tootja regulatsioon ELTS §-s 59² on seotud õiguspärase ootusega, on Riigikohtu praktika kohaselt määravaks, kas isik on asunud tegema toiminguid, mis on suunatud taastuvenergia toetuse eelduste täitmisele ja investeeringust loobumisega kaasneks isikule halvemus (vt Riigikohtu lahend asjas nr 3-3-1-8-16). Kui pidada määravaks võetud kohustuste osakaalu, siis on suhteliselt väikese

kogueelarvega investeringu puhul võimalik juba väikese summa investeerimisega lugeda kohustus pöördumatuks. Äripraktikas on oluline projekti pooleli jätmisest tekkiv absoluutne kulu (nt 3 miljoni euro suuruse investeringu maha kandmine). Seejuures ei ole mistahes tähtsust, kas see kulu tekib 20 miljoni või 100 miljoni euro suuruse projekti pooleli jätmisest. Oluline on projekti katkestamisest tekkiv kahjum kui absoluutsumma.

4.6. Õigusaktides ei ole kehtestatud mingit suhtarvu, millest alates investeerimisprojektiga võetud kohustuste ulatus muutub piisavaks. Ometi on vastustaja pidanud võimalikuks ise sellised suhtarvud kujundada. Kui üldse arvestada mingite muude (subjektiivsete) asjaoludega peale tehtud kulutuste absoluutsumma, oleks regulatsiooni eesmärki ning sellest tulenevat vajadust hinnata projektist loobumise keerukust, asjakohane arvestada konkreetse isiku majandusliku olukorra ja investeerimisvõimekusega. Kaebaja poolt enne 31.12.2016 tehtud enam kui 2,1 miljoni euro eest kulutused on objektiivselt märkimisväärne summa, mille kaebaja investeringust loobumisel kaotaks. Tehtud kulu moodustas 31.12.2016 seisuga 95,7% kaebaja omakapitalist ja 90,8% kaebaja põhivaradest (kaebuse lisa 3 juures olev lisa 9, lk 4). Vastustaja ei ole peale tehtud investeeringute võrdlemise koguinvesteeringu summaga toonud esile ühtegei asjaolu, mis võiks tekitada kahtlusi selles, et kaebaja ei vii projekti lõpuni, vaid plaanib sellest loobuda. Kui Kaitseministeerium ei oleks 2016. a õigusvastaselt keeldunud kooskõlastuse andmisest, siis oleks kaebaja tänaseks investeerimisprojekti ellu viinud.

4.7. Kaebaja on alustanud Päite-Vaivina tuulepargi ehitustöödega. Puudub vaidlus, et 31.12.2016 oli valmis ehitatud tuulepargi liitumispunkt Allika alajaamas. Lisaks on kaebaja poolt rajatud tuulemõõdumastid, mis on vajalikud Päite-Vaivina tuulepargi käitamiseks. Vastustaja on ehitustöö mahtude osas lisatingimusi seades eksinud kehtiva õiguse kohaldamise vastu (vt riigiabi otsus SA.47354, p 36; ELTS § 59 lg 2²). Riigiabi otsus SA.47354 p 42 ei nõua ehitusõigust vaid riikliku luba projekti rajamiseks. Selliseks riiklikku luba andvaks dokumendiks võib taastuvenienergia toetuse ja asjakohase riigiabiloole tähenduses olla ka üldplaneering ning sellele tuginevad projekteerimistingused. Toila valla üldplaneering on kehtestatud 28.10.2005 ning kaebajale on Toila Vallavalitsus väljastatud 19.01.2016 projekteerimistingimused.

4.8. Vaidlusalune otsus on vastuolus Elering AS-i senise praktikaga pöördumatute kohustuste olemuse osas, kuivõrd 13.12.2018 otsuses nr 6-1/2018/819-7 on Elering AS Purtse tuulepargi osas leidnud, et ainuüksi liitumispunkti rajamiseks kulutuste kandmisega on võtnud taotleja pöördumatu kohustuse. Kaebaja on Päite-Vaivina tuulepargi liitumispunkti Allika alajaamas juba välja ehitanud, mistõttu on tuulepargi osas pöördumatu investering tehtud.

5. Vastustaja vaidleb kaebusele vastu ja palub jätta see rahuldamata. Vaidlusalune otsus on õiguspärane.

5.1. ELTS § 59 lg 2² alusel saab üle 1 MW elektrilise võimsusega tootmiseseadmega toetust vaid 31.12.2016 seisuga olemasolev tootja. Arvestades ELTS § 59 lg 2¹, EEAG allmärkust 66 ja p 19 alapunkti 44 ning riigiabi otsuse SA.47354 punkti 42 eeldab investeerimisprojekti vastavus ELTS § 59 lg 2² punktides 2-4 toodud tingimustele, et 1) projekti arendaja on hankinud vajaliku loa projekti rajamiseks (eelkõige ehitusloa) ja tal on seaduslik õigus kasutada projektialust maad; 2) projekti arendaja on alustanud tootmisega, alustanud investeerimisprojekti puudutavate ehitustöödega, võtnud kindla kohustuse tellida seadmeid tootmiseseadme rajamiseks või võtnud mis tahes muu kohustuse, mis muudab selle investeerimisprojekti pöördumatuks ning 3) kõigi nende töödega alustamise alaliikide korral tuleb hinnata, kas projekt oli seisuga 31.12.2016 sellises arenguetaapis, et see saaks suure tõenäosusega lõpuni viidud.

5.2. Kaebaja ei vasta olemasoleva tootja mõistele, sest 1) kaebaja ei olnud seisuga 31.12.2016 alustanud projekti ehitustöödega ega võtnud mis tahes muud kohustust, mis oleks muutnud projekti pöördumatuks ning 2) kaebajal puudus seisuga 31.12.2016 Päite-Vaivina tuulikupargi osas ehitusõigus tuulikute ehitamiseks. Kokku oli kaebaja seisuga 31.12.2016 võtnud kindlaid kohustusi 734 816,08 euro ulatuses. Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekti kogumaksumus on 67 224 000 eurot. Seega oli investeerimisprojekti kogukuludest 31.12.2016 seisuga kantud vaid 1,09%. Seejuures ei olnud kaebaja võtnud pöördumatuid kohustusi ühegi tuulikuga seoses. Selliselt oli tehtud kulude maht võrreldes projekti kogumaksumusega õiguspärase ootuse tekkimiseks ebapiisav. Hoonestusõiguste soetamiskulusid ei saa pöördumatute kuludena arvestada, kuna tegemist on selgesõnaliselt pöördumatute kohustuste hulgast välistatud tegevusega ja ka tingimusliku kohustusega (vt ELTS § 59 lg 2² p 4 teine lause). Selliselt saavad 28.09.2020 taotluse lk-1 2 loetletu ja taotluse lisas 10 toodud kuludest pöördumatu kohustuse võtmisena olla potentsiaalselt käsitletavad üksnes liitumistasud ning kulud tuulemõõdumastile. Teadustööde, tehnilise nõustamise, projekteerimise, konsultatsioonide ja uuringutega seotud tööd kujutavad endast ettevalmistustöid.

5.3. Kantud kulude suuruse täpset protsentuaalset osakaalu kogukuludest on vastustaja hinnangus kasutanud lisaindikatsioonina ning viidanud, et see pole ainumäärav. Lisaks konkreetsele protsentuaalsele numbrile, arvestas vastustaja: 1) kohustuste üldist mastaapi võrreldes projekti kogumahuga ja 2) seda, et investeringuid ei olnud tehtud tuulikusse kui investeerimisprojekti põhilisse tuumikosasse.

5.4. Riigiabi otsuse SA.47354 punktides 62-64 on komisjon juba sisuliselt hinnanud ergutava mõju olemasolu konkreetse abikava puhul ning on tuvastanud, et abil on sisuline ergutav mõju. Vastustajale tuleneb kohustuslikust riigiabi otsusest SA.47354 kriteerium, et projekt peab sisuliselt olema sellises arenguetapis, et see oleks suure tõenäosusega lõpetatud. Ergutava mõju tähendus vastustaja poolt riigiabi otsuse SA.47354 alusel tehtud olemasoleva tootja hindamisel on erinev üldise grupierandi määruse² raames ergutava mõju hindamisest, kuna riigiabi otsus SA.47354 nõuab sõnaselgelt arenguetapi hindamist. Seetõttu ei ole Euroopa Kohtu otsuses kohtuasjas C-349/17 antud selgitused ergutava mõju hindamisest liikmesriigi asutuse poolt ülekantavad käesoleval juhul riigiabi otsuse alusel teostavale kontrollile. Komisjon viitas riigiabi otsuse SA.47354 p-s 42 konkreetset, et abi andvad ametiasutused peavad käsitlema olemasoleva tootjana neid tootjaid, kelle projekt oli 01.01.2017 sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud, mis viitab olemuselt projekti pöördumatusle ja sisulisele hinnangule. See ei tähenda, et vastustaja asuks enda hinnangus EEAG alusel hindama ergutava mõju tegelikku ehk sisulist olemasolu, kuna riigiabi kokkusobivuse hindamise ainupädevus on komisjonil. Vastustaja hindab töödega alustamist sisuliselt ulatuses, mis võimaldab tuvastada, kas projekt oli 01.01.2017 sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud. Vajadust hinnata sisuliselt töödega alustamist on kinnitanud Euroopa Komisjon oma 17.01.2020 arvamuses haldusasjas nr 3-19-218. Komisjon on ka riigiabi otsuse SA.47354 järgses kirjavahetuses kinnitanud, et vastustaja peaks projekte hindama sisuliselt ja arvestama tehtud investeeringu olulisust suhtes koguprojekti suurusesse. Vajadust hinnata investeeringu suhet koguprojekti suurusesse kinnitab ka ettevalmistustööde mõiste. Investeeringuprojekti arenguetappi tuleb hinnata kõigi töödega alustamise alaliikide korral. Riigiabi otsuse SA.47354 kohaselt on oluline, et seisuga 31.12.2016 oleks projekt sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud ning see kohaldub kõigi töödega alustamise alternatiivide puhul. Riigiabi otsuse SA.47354 kohaselt on töödega alustamise mõiste seotud õiguspärase ootuse põhimõttega.

5.5. Olemasoleva tootja puhul on vajalik, et tootja oleks saanud riikliku loa projekti rajamiseks ja tal oleks kasutusõigus maale (vt riigiabi otsus, p 42; komisjoni arvamus haldusasjas nr 3-19-218, p 13). Maakasutusõiguse ja riikliku loa e ehitusõiguse kriteeriumit tuleb sisustada siseriikliku õiguse järgi. Ehitusõigust ei saanud anda üldplaneeringu ega projekteerimistingimused, vajalik oli läbida ka ehitusloa menetlus, sh saada ehitusprojektile

² Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014, 17. juuni 2014, ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks EMPs kohaldatav tekst (ELT L 187, 26.6.2014, lk 1-78).

vajalikud kooskõlastused. Seega ei jõudnud Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekt ka ehitusõiguse osas faasi, kus see oleks olnud suure tõenäosusega lõpetatud.

ASJASSEPUUTUVAD SÄTTED

Euroopa Komisjoni teatis „Keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised aastateks 2014-2020“³(edaspidi EEAG)

6. EEAG peatükk 1. „REGULEERIMISALA JA MÕISTED“, alapeatükis 1.3. „Mõisted“ sätestatakse:

„(19) Käesolevates suunistes kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

(44) „tööde algus“ – kas investeringuga seotud ehitustööde alustamine või esimene kindel kohustus tellida seadmeid või muu kohustus, mis teeb investeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajsem. Mõiste ei hõlma maa ostmist ega ettevalmistustöid, nagu lubade hankimine ja esialgsete teostatavusuuringute tegemine.

[...]“.

7. EEAG peatükk 3. „KESKKONNA- JA ENERGIAALANE RIIGIABI, MILLEST TULEB TEATADA“, alapeatükis 3.3.2.1. „Abi taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrienergiale“ sätestatakse:

„[...]“

(126) Üleminekufaasis aastatel 2015 ja 2016 tuleks abi anda vähemalt 5 %-le kavandatavast uuest taastuvatest energiaallikatest saadavast elektrivõimsusest konkureeriva pakkumismenetluse alusel, lähtudes selgetest, läbipaistvatest ja mittediskrimineerivatest kriteeriumidest.

Alates 1. jaanuarist 2017 kohaldatakse järgmisi nõudeid.

Abi antakse tõeliselt konkureeriva pakkumismenetluse raames selgete, läbipaistvate ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel⁽⁶⁶⁾, [...]“.

8. EEAG allmärkuses nr 66 sätestatakse:

„⁽⁶⁶⁾ Käitistele, mis alustasid tegevust enne 1. jaanuari 2017 ning on saanud enne seda kuupäeva liikmesriigilt abi saamise kinnituse, võib abi anda kinnitamise ajal jõus olnud kava alusel.“

Elektriturseadus⁴(edaspidi ELTS)

9. ELTS-i §-s 59 „Toetus“ sätestatakse:

³ ELT C 200, 28.6.2014, lk 1-55. Kättesaadav elektrooniliselt: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX%3A52014XC0628%2801%29>

⁴ Kuni 31.10.2021 kehtinud sõnastuses, terviktekst RT I, 30.06.2020, 28. Kättesaadav elektrooniliselt: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130062020028>

„(1) Tootjal on õigus saada põhivõrguettevõtjalt käesolevas paragrahvis nimetatud toetust: 1) elektrienergia eest, kui ta on selle tootnud taastuvast energiaallikast tootmiseseadmega, mille netovõimsus ei ületa 125MW;

[...].

(2) Põhivõrguettevõtja maksab tootjale tema taotluse alusel toetust:

1) 0,0537 eurot ühe kilovatt-tunni elektrienergia eest, kui see on toodetud käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1 või punkti 2 kohaselt;

[...].

(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud toetus on riigiabi Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 107 lõike 1 tähenduses, mille andmisel järgitakse Euroopa Komisjoni keskkonna- ja energiaalase riigiabi suuniseid ning Euroopa Komisjoni asjakohast riigiabi andmist lubavat otsust.

(2²) Vähemalt 1 MW elektrilise võimsusega tootmiseseadmega toodetud elektrienergia eest on tootjal õigus taotleda käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud toetust, kui tootja on hiljemalt 2016. aasta 31. detsembri seisuga alustanud seda tootmiseseadet puudutava investeerimisprojekti osas töödega vähemalt ühel järgmistest viisidest:

1) alustanud elektrienergia tootmist;

2) alustanud seda investeerimisprojekti puudutavate ehitustöödega;

3) võtnud endale kindla kohustuse tellida seadmeid tootmiseseadme rajamiseks;

4) võtnud mis tahes muu kohustuse, mis muudab selle investeerimisprojekti pöördumatuks; seejuures ei loeta investeerimisprojekti pöördumatuks muutvate kohustuste hulka tootmiseseadmealuse kinnistu omandamist, lubade hankimist ega ettevalmistustöid.

(2³) Kui tootja taotleb põhivõrguettevõtjalt hinnangut enda vastavuse kohta käesoleva paragrahvi lõikes 2² nimetatud tingimustele, peab põhivõrguettevõtja hinnangu andma 90 päeva jooksul alates asjakohase taotluse laekumisest.

[...].“

KOHTU PÕHJENDUSED

10. Menetlusosaliste vahel on vaidlusaluseks küsimuseks, kas vastustaja on andnud ELTS § 59 lg 2³ alusel õiguspärase hinnangu, et kaebaja ei vasta ELTS § 59 lg-s 2² sätestatud tingimustele, st olemasoleva tootja mõistele, kellel oleks õigus saada olemasoleva abikava (nn vana skeemi)⁵

⁵ Tegemist on EEAG p 126 allmärkuses nr 66 sätestatud erandiga, kus olemasolevatel tootjatel on õigus taotleda projektile abi ilma konkureerivat pakkumismenetlust läbimata (vt riigiabi otsus SA.47354, p 35), st ELTS § 59 lg-s 2² sätestatud nõuetele vastamisel on tootjal automaatselt õigus taotleda seaduse alusel abi (vt riigiabi otsus SA.47354, p 38).

alusel taastuenergia toetust. Sealjuures on küsimuse all, millised tingimused sätestab ELTS § 59 lg 2² ning kas lisaks eelviidatud normile tulevad täiendavad kriteeriumid riigiabi otsusest SA.47354 ja EEAG-st.

11. Vaidlust ei ole selles, et ELTS § 59 lg-st 2² tulenevalt loetakse olemasolevaks tootjaks tootja, kes on hiljemalt 31.12.2016 seisuga alustanud seda tootmiseadet puudutava investeerimisprojekti osas töödega, sh kas 1) alustanud elektrienergia tootmist või 2) seda investeerimisprojekti puudutavate ehitustöödega või 3) võtnud endale kindla kohustuse tellida seadmeid tootmiseadme rajamiseks või 4) võtnud mis tahes muu kohustuse, mis muudab selle investeerimisprojekti pöördumatuks; seejuures ei loeta investeerimisprojekti pöördumatuks muutvate kohustuste hulka tootmiseadmealuse kinnistu omandamist, lubade hankimist ega ettevalmistustöid.

12. Praegusel juhul ei ole vaidlust osas, et kaebaja ei olnud 31.12.2016 seisuga alustanud elektrienergia tootmisega (ELTS § 59 lg 2² p 1) ega võtnud endale kindlat kohustust tellida seadmeid tootmiseadme rajamiseks (ELTS § 59 lg 2² p 3). Küll aga on vaidluse all küsimus, kas kaebaja oli 31.12.2016 seisuga alustanud Päite-Vaivina tuuleparki puudutavate ehitustöödega (ELTS § 59 lg 2² p 2) või võtnud mis tahes muu kohustuse, mis muudab selle investeerimisprojekti pöördumatuks (ELTS § 59 lg 2² p 4). Viimasena nimetatud tingimuse puhul on menetlusosaliste vahel erimeelsus ka osas, kuidas sisustada investeerimisprojekti pöördumatust, sh kas see hõlmab majanduslikku analüüsi investeerimisprojekti tehtud kulude osakaalust projekti kogumaksumusse ning juhul, kui tehtud kulutustest mingi osa peab vastustaja ettevalmistavateks töödeks või kuludeks, mis on välistatud pöördumatute kulutuste alt (nt maa/hoonestusõiguse ostmine), siis kas majandusliku analüüsi teostamisel tuleks need kulud arvestada välja ka projekti kogumaksumusest, kui võrreldakse protsentuaalselt tehtud kulutuste osakaalu kogu projekti maksumusest. Samuti puudub üksmeel küsimuses, kas kaebajal oli 31.12.2016 seisuga olemas riiklik luba projekti rajamiseks ja kas riikliku loa on EEAG p 19 alapunktis 44 peetud silmas ehitusluba või võib selleks olla ka planeerimisdokument (üldplaneering või detailplaneering) või projekteeerimistingimused, mis eelnevad ehitusloa andmisele siseriiklikus õiguses.

13. Kaebaja leiab, et on alustanud ehitustöödega, kui ehitas tuulemõõdumastid ja tuulepargi liitumispunkti Allika alajaamas enne 31.12.2016. Seejuures on vastustaja lugenud pöördumatute kulutuste hulka kulutused tuulemõõdumastile summas 212 002,15 eurot ning liitumistasud summas 522 813,93 eurot (vt Elering AS 13.04.2021 hinnang nr 22-7/2020/29-5, p-d 28-32). Samas on vastustaja leidnud, et olukorras, kus Päite-Vaivina tuulikupargi investeerimisprojekt ei olnud 31.12.2016 seisuga sellises arenguetaapis, et see oleks väga suure

tõenäosusega lõpetatud, ei saa seetõttu olla täidetud ka ELTS § 59 lg 2² p 2 eeldused; vastasel juhul kaotaks ELTS § 59 lg 2² süsteem oma mõtte ning taotleja saaks hiilida selle sätte aluseks oleva õiguspärase ootuse põhimõtte eelduste täitmisest kõrvale (vt Elering AS 13.04.2021 hinnang, p 35). Seega ei vaidle vastustaja vastu asjaoludele, et kaebaja on ehitanud valmis Päite-Vaivina tuulikupargi tuulemõõdumasti ja liitumispunkti Allika alajaamas, kuid leiab, et ehitustöödega alustamise välistab investeerimisprojekti arenguetapp. Järelikult on menetlusosaliste vahel vaidlus osas, kas ka „tööde alustamise“ kõigi alternatiivide puhul tuleb hinnata investeerimisprojekti pöördumatust (ELTS § 59 lg 2²) või tuleb seda hinnata üksnes viimase alternatiivi puhul „võtnud muu kohustuse, mis muudab selle investeerimisprojekti pöördumatuks“ (ELTS § 59 lg 2² p 4).

14. Riigiabi otsuse nr SA.47354 punktis 42 on selgitatud olemasoleva tootja mõiste määratlemisel järgmist: „/.../ abi andvad ametiasutused peavad käsitlema olemasoleva tootjana neid tootjaid, kelle projekt oli 1. jaanuari 2017 sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud, nii et nad peaksid saama toetust olemasoleva abikava alusel (õigustatud ootus). See nõuab vähemalt seda, et projekti arendajad on hankinud vajaliku riikliku loa projekti rajamiseks ja neil on seaduspärane õigus kasutada maad, kus projekti hakatakse arendama.“ Komisjoni otsus on selle adressaadile tervikuna siduv⁶. Seejuures on abikava lahutamatuks osaks ka tingimused, mis on sätestatud komisjoni otsuse põhjendavas osas, sõltumata asjaolust, kas need tingimused on siseriiklikus õiguses sätestatud või mitte⁷. Oma 17.01.2020 arvamuses haldusasjas nr 3-19-218 on komisjon seoses EEAG punkti 19 alapunktis 44 määratletud „tööde algusega“ märkinud, et see määratlus hõlmab „kas investeeringuga seotud ehitustööde alustamist või esimest kindlat kohustust tellida seadmeid või muud kohustust, mis teeb investeeringu pöördumatuks, olenevalt sellest, kumb on varajasem“ (p 11) ning lisab punktis 13 seoses EEAG allmärkusega nr 66, et täpsemalt peab „tööde algus“ olema aset leidnud enne 01.01.2017, mis tähendab, et üks kolmest alternatiivsest sündmusest, mida on nimetatud EEAG punkti 19 alapunkti 44 esimeses lauses, peab olema aset leidnud. Ühtlasi kinnitab komisjon oma 17.01.2020 arvamuse punktis 14, et mõiste „olemasolev tootja“ hõlmab üksnes neid tootjaid, kelle projekt oli 1. jaanuaril 2017 sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud, nii, et nad peaksid saama toetust olemasoleva abikava alusel (õigustatud ootus). Eeltoodust lähtuvalt on ebaselge, kuidas tõlgendada EEAG punkti 19 alapunktis 44 toodud mõiste „tööde alustamine“ esimest alternatiivi „investeeringuga seotud ehitustööde alustamine“. Kas EEAG punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõiste „tööde

⁶ Euroopa Liidu Toimimise Lepingu (ELT C 326, 26.10.2012, lk 47-390) artikkel 288 lg 4.

⁷ Euroopa Kohtu 13. juuni 2013 aasta otsus Ryanair vs. komisjon, C-287/12 P, ei avaldata, EU:C:2013:395, p 67.

alustamine“ esimest alternatiivi „investeeringuga seotud ehitustööde alustamine“ tuleb tõlgendada viisil, et selliseks ehitustööks on ükskõik millise ehitustöö alustamine (nt liitumispunkti ja tuulemõõdumasti rajamine, mis on vajalikud tuulikupargi rajamiseks), mis on seotud investeerimisprojektiga või üksnes ehitustööd seoses investeerimisprojekti rajatisega, millest taastuvenergiat hakatakse tootma (nt tuulegeneraator). Juhul, kui liikmesriigi pädev asutus on tuvastanud, et investeerimisprojektiga seotud ehitustöid on alustatud, siis kas EEAG p 19 alapunktist 44 tuleneb, et liikmesriigi asutusel tuleb lisaks hinnata, kas see teeb investeeringu pöördumatuks ehk investeerimisprojekti arengustaadiumit? Juhul, kui liikmesriigi pädeva asutuse kohustuseks on võtta arvesse ka investeerimisprojekti arengustaadiumit, siis kas hindamisel, kui suure tõenäosusega viiakse investeerimisprojekt lõpuni, võib arvestada ka selliseid objektiivseid asjaolusid, nagu pooleliolevad kohtuvaidlused (nt seoses ehitusloa andmisest keeldumisega), mis takistavad investeerimisprojektiga jätkamist?

15. Juhul, kui leiab tuvastamist, et kaebaja ei ole ehitustöödega enne 31.12.2016 alustanud, siis tuleb kontrollida, kas kaebaja on võtnud enne 31.12.2016 muu kohustuse, mis teeb investeeringu pöördumatuks (ELTS § 59 lg 2² p 4). Sellisel juhul tekib küsimus, kuidas mõista, millised kaebaja võetud muud kohustused on pöördumatud ning kas see hõlmab ka projekti majanduslikku analüüsi selgitamiseks, kas investeerimisprojekt on jõudnu sellisesse arenguetappi, et suure tõenäosusega viiakse investeerimisprojekt lõpuni.

16. Vastustaja väidab, et riigiabi õiguses on oluline eristada seda, kas ergutav mõju on tegelikult sisuliselt olemas, sellest, kas ja millisel moel peab ergutava mõju olemasolu konkreetsel juhul formaalselt kontrollima abi andja (ergutav mõju loetakse täidetuks formaalsete kriteeriumite alusel. Vastustaja järeldab, et riigiabi otsuse nr SA.47354 punktist 42 tuleneb talle kohustus hinnata tootja poolt tööde alustamist sisuliselt, st ulatuses, mis võimaldab tuvastada, kas projekt oli 31.12.2016 sellises arenguetapis, et see oleks väga suure tõenäosusega lõpetatud. Puudub vaidlus, et riigiabi kokkusobivuse hindamine siseturuga on Euroopa Komisjoni ainupädevuses. Seejuures hindab komisjon ka ergutavat mõju sisuliselt. Nii on see ka praegusel juhul, kus riigiabi otsuse nr SA.47354 peatükis 3.3.4.4 on hinnatud olemasoleva abikava ergutavat mõju.

17. Samas on vastustaja, juhindudes riigiabi otsuse SA.47354 punktist 42, asunud sisuliselt hindama võetud muid kohustusi.

18. Kohus nõustub vastustajaga osas, et hindamaks, kas kaebaja võetud muu kohustus muudab investeeringu pöördumatuks, tuleb analüüsida iga kulutust eraldi ja tuvastada, milline on võetud

kohustuste täpne iseloom⁸. Küll aga juhul, kui vastustaja on lugenud põhjendatuks investeerimisprojektiga seotud kulutused tuulemõõdumastile ja liitumistasud, aga leidnud, et täitmata ELTS § 59 lg 2² punktis 4 sätestatud tingimus, tekib küsimus, kas ja kuidas tuleb liikmesriigi pädeval asutusel hinnata riigabi ergutavat mõju. Euroopa Kohus on selgitanud, et riigibi valdkonnas on oluline, et erandi kohaldamise kriteeriumid oleksid selged ja liikmesriigi asutustel oleks neid lihtne kohaldada⁹ ning ergutava mõju esinemist või puudumist ei saa pidada selgeks kriteeriumiks, kuna selle kontrollimine nõuab juhtumipõhiselt keeruliste majanduslike hinnangute andmist¹⁰. Kuigi viidatud kohtuasjas C-349/17 anti riigibi üldise grupierandi määruse alusel, erinevalt praegusest asjast, kus küsimus on riigibi otsusega kinnitatud abikava alusel abi andmisest, siiski on samamoodi käesoleval juhul vaidluse all erandi kohaldamine ning abi ergutav mõju ja selle hindamine liikmesriigi asutuse poolt. Seetõttu on tekkinud küsimus, kas kohtuasjas C-349/17 avaldatud seisukohad, eriti punktides 61 ja 68 on asjakohased ka käesoleval juhul. Juhul, kui vastus sellele küsimusele on jaatav, siis kas EEAG punkti 126 allmärkust nr 66 koosmõjus sama teatise punkti 19 alapunktiga 44 tuleb tõlgendada viisil, et liikmesriigi asutus ei pea töödega alustamise kriteeriumit kontrollides investeringuprojektile juhtumipõhiselt majanduslikku hinnangut andma? Juhul, kui see nii on, siis kas EEAG punkti 19 alapunktis 44 sätestatud mõiste „tööde alustamine“ viimast alternatiivi „muu kohustus, mis teeb investeringu pöördumatuks“ tuleb tõlgendada viisil, et pöördumatuks muudab investeringu ükskõik milline muu kohustus, v.a maa ostmise ja ettevalmistustööd (sh ehitusloa hankimine), sõltumata võetud kohustuse maksumusest ja tõenäosusest, et projekt lõpetatakse? Lisaks on tekkinud küsimus, kas EEAG p 19 alapunkti 44 vältimatuteks eeldusteks on 1) tootjal maakasutus õiguse olemasolu ja 2) riikliku loa olemasolu investeerimisprojekti rajamiseks? Viimaks juhul, kui vastus eelmisele küsimusele on jaatav, siis kas mõistet „riiklik luba investeerimisprojekti rajamiseks“ tuleb sisustada lähtuvalt siseriiklikust õigusest ning selleks saab olla üksnes luba, mille alusel teostatakse investeerimisprojektiga seotud ehitustööd, mitte aga ehitusloale eelnenud planeerimisdokumendid (nagu üldplaneering) või projekterimistingimused?

19. Kohtu hinnangul ei puuduta eelotsuse taotlus riigibi otsuse nr SA.47354 kehtivust¹¹, vaid Euroopa Liidu riigibi reeglite tõlgendust, mistõttu on eelotsuse taotlus lubatav. Kuna kohus taotleb ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtult asjas tõusetunud küsimustes eelotsust, siis tuleb käesoleva haldusasja menetlus peatada kuni Euroopa Kohtu lahendi jõustumiseni

⁸ Vt Euroopa Kohtu 5. märtsi 2019 otsus Eesti Pagar, C-349/17, ECLI:EU:C:2019:172, p 75.

⁹ Vt Euroopa Kohtu 5. märtsi 2019 otsus Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, p 61.

¹⁰ *Ibid*, p 68.

¹¹ Vt Euroopa Kohtu 25. juuli 2018 otsus Georgsmarienhütte, C-135/16, EU:C:2018:582.

(halduskohtumenetluse seadustik § 95 lg 4). Kohus lahendab kaebuse pärast eelotsusetaotlusele vastuse saamist.

(allkirjastatud digitaalselt)